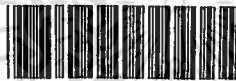

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

ศึกษาการตลาดมะขามหวานของเกษตรกร อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ปี2545

A Study on Sweet Tamarind Marketing of Amphoe Chondan Changwat
Petchaboon in 2002

T096122

โดย

นางสาวรัตนา ยุติธรรม

รพ.
๙๙๙๕๑
๒๕๔๖

เสนอ

ศษทญ.....

ศษทเบปณ.....

วัน,เดือน,ปี.....

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนการเกษตร)

พ.ศ.2546

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
ภาควิชาเทคนิคเกษตร
คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
กรุงเทพมหานคร

เรื่อง

ศึกษาการตลาดมะขามหวานของเกษตรกรอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

A Study on Sweet Tamarind Marketing of Amphoe Chondan Changwat Petchaboon in 2002

โดย

นางสาวรัตนา ยุติธรรม

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

วท.บ. (พัฒนาการเกษตร)

เมื่อวันที่..... ๒๙.....เดือน..... ๑๙๙๖..... พ.ศ. ๒๕๓๙.....

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ..... ๒๙/๑๒/๙๖.....

(ผศ. ศุภสมบุรณ์ อังรัตนกร)

กรรมการปัญหาพิเศษ..... ๒๙/๑๒/๙๖.....

(อาจารย์ เอนก บุญยีน)

หัวหน้าภาควิชา..... ๒๙/๑๒/๙๖.....

(อาจารย์ สุขุมารณ์ ชันซ์ศรี)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : ศึกษาการตลาดมะขามหวานของเกษตรกร อำเภอชนแดน
จังหวัดเพชรบูรณ์ ปี 2545

โดย : นางสาวรัตนา ยุติธรรม

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ : .....
(ผศ. สุภสมบูรณ์ อังรัตนกร)
.....

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อการศึกษาถึงการตลาดมะขามหวานของเกษตรกร อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงสภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร รวมถึงสภาพการตลาดมะขามหวานของเกษตรกรที่ทำสวนมะขามหวานในอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ในการศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลตัวอย่างจำนวน 165 คน จากเกษตรกรของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์แปลผลข้อมูล

ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์พบว่าส่วนมากจะเป็นผู้ชายและมีอายุเฉลี่ยที่ 50 ปีขึ้นไป ส่วนการศึกษานั้นอยู่ที่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่าเป็นส่วนมาก ส่วนในเรื่องรายได้เฉลี่ยจะอยู่ที่ 20,001 - 40,000 บาทต่อปี

การตลาดมะขามหวานนั้นส่วนใหญ่จะมีการจำหน่ายเองและมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อผลผลิต ส่วนราคานั้นเจ้าของสวนหรือตัวเกษตรกรจะเป็นผู้กำหนด และเกษตรกรนิยมที่จะขายปลีกอยู่ที่สวน ไม่ค่อยมีการออกร้านจำหน่าย แต่ยังมีเกษตรกรบางส่วนที่นำผลผลิตไปขายยังแหล่งต่างๆ เช่นตลาดในกรุงเทพฯ ตลาดต่างจังหวัดและตลาดภายในจังหวัด และเกษตรกรนั้นคิดว่าการเหมาสวนนั้นเป็นการคุ้มทุน เกษตรกรที่หันมาปลูกมะขามหวานกันเพราะการปลูกมะขามหวานนั้นเป็นการสร้างรายได้ได้ดีที่สุดเมื่อเทียบกับการทำไร่ - ทำนา ส่วนพันธุ์ที่ปลูกกันมากและได้ผลผลิตมากคือพันธุ์ สีทอง ส่วนพันธุ์ที่ราคาดีที่สุดคือพันธุ์ประกายทอง ส่วนราคามะขามในอนาคตนั้นเกษตรกรคิดว่าคงจะไม่มีเพิ่มราคาหรือราคาจะไม่สูงไปกว่านี้แล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาที่สำคัญของเกษตรกรที่ทำสวนคือ ผลผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด และเรื่องค่าใช้จ่ายในการลงทุนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และยังมีในเรื่องของราคาที่ตกต่ำ และราคาไม่คงที่อีก เพราะในแต่ละปีราคามะขามหวานนั้นไม่เท่ากัน สาเหตุเหล่านี้เป็นปัญหาอย่างมากต่อเกษตรกร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับการสนับสนุนและความช่วยเหลือจากบุคคลหลาย ๆ ท่านที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ ผศ. ศุภสมบุรณ์ อึ้งรัตนากร ซึ่งเป็นประธานกรรมการปัญหาพิเศษ และอาจารย์ เอนก บุญยืน ซึ่งเป็นกรรมการปัญหาพิเศษ โดยให้คำปรึกษาคำแนะนำ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในการทำปัญหาพิเศษมาโดยตลอด นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งอำนวยความสะดวกในการให้ข้อมูล รวมไปถึงเพื่อนๆทุกคนที่คอยให้กำลังใจ จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

คุณความดีของปัญหาพิเศษนี้ ผู้ศึกษาขอมอบให้แก่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ ที่คอยอบรมสั่งสอนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านแต่หากเกิดความผิดพลาดประการใด นั้น เป็นเพราะความพหุรื่องของผู้ศึกษาเอง

รัตนายุศิริธรรม
มีนาคม 2546

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
สารบัญตาราง	ก
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	1
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
ขอบเขตการศึกษา	2
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	2
บทที่ 2 ตรวจสอบเอกสาร	
การค้าการตลาดของมะขามหวาน	3
ราคามะขามหวาน	4
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
ข้อมูลของ อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์	7
ข้อมูลสวนมะขามหวานของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์	9
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	
ประชากร	11
สถานที่และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	13
เครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือในการวิจัย	13
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	13
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	14
การปฏิบัติงานการวิจัย	15
งบประมาณที่ใช้ในการศึกษา	15
บทที่ 4 ผลการศึกษาและวิจารณ์	
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานของอำเภอชนแดน	16
ตอนที่ 2 ข้อมูลทางการตลาดมะขามหวานของเกษตรกรอำเภอชนแดน	18
ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นด้านการตลาดและทัศนคติการตลาดมะขาม หวานของเกษตรกรอำเภอชนแดน	21
ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรค	26

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการศึกษา	30
ข้อเสนอแนะ	31
เอกสารอ้างอิง	33
ภาคผนวก	35

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. การแบ่งเขตการปกครองของอำเภอชนแดนปี 2544	8
2. สถิติการประกอบอาชีพเกษตรกร	8
3. ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร อำเภอชนแดนจังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามตำบล	12
4. การปฏิบัติงานวิจัย	15
5. ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวาน ของอำเภอชนแดน	17
6. ศึกษาข้อมูลด้านการตลาดมะขามหวาน ของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์	20
7. ข้อคิดเห็นด้านการตลาดและทัศนคติ การตลาดมะขามหวานของเกษตรกร อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์	23
8. ปัญหาและอุปสรรค	28

บทที่ 1

บทนำ

(Introduction)

ความสำคัญของปัญหา (Statement of the problem)

มะขามหวานเป็นพืชเศรษฐกิจของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีปัญหาเรื่องการตลาด ดังนั้นจึงควรศึกษาสภาพพื้นฐานทางการตลาดของมะขามหวานของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการแก้ไขและส่งเสริมพัฒนาทางการตลาดมะขามหวานของเกษตรกรอำเภอชนแดน เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่ในอำเภอชนแดน ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวาน มะขามหวานมีมากมายหลายพันธุ์ดังเช่น รัชชชัย รัตนขเลิศ และ สีวาพร ธรรมดี (2542 : 113 - 119) ได้กล่าวว่ามีพันธุ์มะขามหวาน เช่น พันธุ์จันทร์ พันธุ์เจ้าเนื้อ พันธุ์น้ำผึ้ง พันธุ์น้ำคอก พันธุ์ประกายทอง(ตาแม่)พันธุ์ศรีธรรมภู พันธุ์สีทอง พันธุ์สีทองเบา พันธุ์หมื่นจง พันธุ์หลังแตก พันธุ์อินทผลัม พันธุ์ฝักดาบ โดยที่ สุวคนธ์ โคตรมี และ บุญรา พรหมสถิต (2538 : 92 - 93) ได้กล่าวถึงการตลาดมะขามหวานว่าในปัจจุบันนี้ในเรื่องการตลาดของมะขามหวานนั้น ยังจัดว่าเป็นผลไม้ที่ขายได้ราคาค่อนข้างสูง แต่ในปัจจุบันนี้ยังคงมีปัญหาในเรื่องการตลาดของมะขามหวานขณะเดียวกัน สิวลักศณ ปรูวิรัตน์ และ ชูศักดิ์ ชวประคิษฐ์ (2540:10-12) ได้กล่าววามะขามหวานเป็นไม้ผลที่มีถิ่นกำเนิดและมีชื่อเสียงอยู่ในท้องถิ่นจังหวัดเพชรบูรณ์ ต่อมาได้มีการขยายพื้นที่การปลูกไปยังแหล่งอื่น ๆ เช่นจังหวัดเลย จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดกาญจนบุรี ฯลฯ ซึ่งการที่จังหวัดอื่น ๆ ได้ทำการปลูกมะขามหวานได้นั้นทำให้ราคาของมะขามหวานตกลงอันเนื่องมาจากมีจำนวนผลผลิตออกมาในแต่ละฤดูกาลเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ราคามะขามหวานของจังหวัดเพชรบูรณ์ตกลง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาส่งเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการตลาดให้มีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น จึงได้ทำการศึกษารายการค้าของมะขามหวานของอำเภอชนแดนจังหวัดเพชรบูรณ์

วัตถุประสงค์ของการศึกษา (Objective of the Study)

1. เพื่อศึกษาสถานภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่ปลูกมะขามหวานของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์
2. ศึกษาสภาพทางการตลาดของมะขามหวานของเกษตรกรในอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Significance of the Study)

1. ทำให้ทราบข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่ทำสวนมะขามหวานในอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์
2. ทำให้ทราบถึงสภาพการตลาดมะขามหวานของเกษตรกรอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์
3. ข้อมูลที่ได้จะเป็นแนวทางในการนำเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้การช่วยเหลือเกษตรกร

ขอบเขตการศึกษา (Scope and Limitation)

การศึกษาด้านการตลาดของเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานของเกษตรกรอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์มีขอบเขตการศึกษา คือ ศึกษาเฉพาะเกษตรกรที่ทำสวนมะขามหวานอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยจะเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2545 – เดือนมีนาคม พ.ศ.2546

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ (Operation Definition of Terms)

“ เกษตรกร ” หมายถึง เกษตรกร ที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

“ ชมรม ” หมายถึง การรวมตัวของเกษตรกรที่ทำสวนมะขามหวานของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

“ การตลาด ” หมายถึง สถานที่ซื้อขายทางด้านมะขามหวาน ของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

“ มะขามหวาน ” หมายถึง มะขามที่มีความหวานตั้งแต่ 30% ขึ้นไปและมีโปรตีนอยู่ประมาณ 35 %

“ ตลาด ” หมายถึง สถานที่ที่มีการแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าหรือบริการ

“ การตลาด ” หมายถึง การทำกิจกรรมต่างๆ ในทางธุรกิจที่มีผลให้เกิดการนำสินค้าหรือบริการจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการนั้นๆ โดยได้รับความพอใจ ขณะเดียวกันก็บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจการ

บทที่ 2

ตรวจเอกสาร

(Review of Related Literature)

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. การค้าและการตลาดของมะขามหวาน
2. ราคาของมะขามหวาน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. ข้อมูลของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์
5. ข้อมูลสวนมะขามหวาน

1. การค้าการตลาดของมะขามหวาน

การตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศ

ได้มีผู้ศึกษาคือ กนก ชวนานนท์ (2534 : 121) ได้กล่าวถึงตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศว่า การจำหน่ายของเกษตรกรมีทั้งการจำหน่ายเองและจำหน่ายให้แก่ผู้ค้าคนกลาง โดยบรรจุใส่ถุงพลาสติก กระสอบปุยหรือกล่องกระดาษ แล้วแต่ความนิยมของเกษตรกร ราคาจำหน่ายประมาณกิโลกรัมละ 40 – 200 บาท ขึ้นอยู่กับพันธุ์ของมะขามหวาน ส่วนการค้ากับต่างประเทศเกือบทั้งหมดเป็นมะขามเปียก เนื่องจากมะขามหวานนั้นผลผลิตยังไม่เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ สำหรับการส่งออกมะขามไทยไปยังต่างประเทศส่วนมากนำไปเพื่อบริโภค ซึ่งนิยมกันมากในบริเวณประเทศตะวันออกกลาง เนื่องจากมะขามมีคุณสมบัติลดความร้อนของร่างกายและแก้กระหายน้ำได้

กนก ชวนานนท์ (2534 : 127) ได้กล่าวว่าการส่งออกในปัจจุบันถึงแม้ว่าจะมีประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์เป็นตลาดที่สำคัญของไทยแต่จริงๆแล้วความต้องการส่วนใหญ่อยู่บริเวณตะวันออกกลางเพียงแห่งเดียวและโอกาสขยายการส่งออกไปยังต่างประเทศอื่น ๆ ยังเป็นไปได้น้อย การแก้ปัญหา ประการแรกควรกระจายตลาดส่งออกมากขึ้นแต่มีใช้ในลักษณะเดิม คือ จะต้องมีการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ของมะขาม และประชาสัมพันธ์ให้ตลาดต่างประเทศรู้จักมากขึ้น เช่น น้ำมะขาม เป็นต้น

กรมส่งเสริมการเกษตร(2533: 348)ได้กล่าวถึงลักษณะการจำหน่ายมะขามหวานว่า ผลผลิตส่วนใหญ่ขายที่ในตลาดภายในจังหวัด รองลงมาขายที่สวนตลาดกรุงเทพฯและตลาดต่างจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 21.28,14.97,3.08และ 0.27 ตามลำดับ ทั้งนี้มีการขายนอกเหนือจากที่กำหนด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อีกร้อยละ 0.08 และจังหวัดที่ไม่ได้ระบุข้อมูลการจำหน่ายร้อยละ 60.33 จังหวัดที่ขายผลผลิตที่ตลาดภายในจังหวัดมากที่สุด คือ จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดที่ขายผลผลิตที่ตลาดกรุงเทพฯ มีเพียงจังหวัดเดียวคือจังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดที่ขายผลผลิตที่ต่างจังหวัดมากที่สุดคือ จังหวัดเพชรบูรณ์

กองบรรณาธิการกลุ่มบัณฑิตเกษตรกรก้าวหน้า (2538:63) ได้กล่าวว่มะขามหวานถึงปัจจุบันนี้การปลูกจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แต่จำนวนผลผลิตที่ออกมาสู่ตลาด แต่ละปียังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค

เมื่อปี 2527 ความต้องการของตลาดมีมาก แต่ผลผลิตได้นั้นไม่เพียงพอกับความต้องการ ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้มะขามหวานมีราคาค่อนข้างที่จะสูง ซึ่งในท้องตลาดประมาณกิโลกรัมละ 180 – 200 บาท ซึ่งราคาระดับนี้ การซื้อกินส่วนมากจะเป็นคนรวย สำหรับคนจน คนระดับมีรายได้ปานกลางก็มีการซื้อกินน้อยแต่อย่างไรก็ตามถึงมีราคาสูง แต่ผลผลิตที่ผลิตได้ก็ยังไม่เพียงพอต่อจำนวนความต้องการของผู้บริโภค

เมื่อปี 2528 มีผลผลิตออกสู่ท้องตลาดเป็นจำนวนมาก จนทำให้ราคาของมะขามหวานตกต่ำลง เหลือเพียง กิโลกรัมละประมาณ 50 – 100 บาท ซึ่งทำให้จำนวนผู้บริโภคขยายตัวเพิ่มมากขึ้นอีกหลายเท่าที่เคยซื้อกินอยู่แล้ว ถึงแม้จะมีผลผลิตมากก็จริง แต่ก็ยังไม่เพียงพอสำหรับความต้องการของผู้บริโภคเลย ดังนั้นจึงคาดคะเนไว้ก่อนว่าอนาคตของตลาดมะขามหวานนั้นผลิตอีก 10 ปี ผลผลิตที่ผลิตได้ก็ยังมีตลาดที่ต้องการอีกมาก

อีกประการหนึ่งตลาดต่างประเทศนั้นเรายังไม่เคยมีการส่งออก เพราะปริมาณที่ผลิตได้ยังไม่เพียงพอกับการบริโภคในประเทศ แต่ก็ยังมีพ่อค้าต่างประเทศ เช่นประเทศฮ่องกง มาเลเซีย ประเทศแถบตะวันออกกลาง และแคนาดา ติดต่อซื้อมาแต่เราไม่มีผลผลิตพอที่จะส่งไปขายได้ ซึ่งเรามองดูแล้วยังคิดว่ามะขามหวานยังมีอนาคตไปได้อีกนาน เพราะเป็นผลไม้ที่มีอายุการเก็บรักษาได้นาน มีปริมาณของคนบริโภคมาก

2. รากามะขามหวาน

วิจิตร โชควัฒนา (2537 : 57) ได้กล่าวว่ราคาฝักมะขามหวานที่ชาวเพชรบูรณ์ได้กำหนดไว้วันนี้มีราคาสูงเกินไป แม้ว่ามะขามหวานสามารถชะลอการจำหน่ายได้นานวันก็จริง แต่เมื่อผลผลิตออกสู่ตลาดมากจนเกินไป การจำหน่ายย่อมผ่านมือคนกลางอยู่ดี ผู้ที่จะเก็บฝักมะขามหวาน (แปรรูป) น่าจะมีใช้ผู้ปลูก แต่เป็นคนกลางมากกว่า ทั้งนี้เพราะความจำเป็นทางเศรษฐกิจของชาวสวน - ชาวไร่ ที่ไม่เอื้ออำนวยให้เก็บฝักไว้รอการขายได้เองนาน ๆ คือพื้นที่ที่สามารถขายฝักได้เร็วเท่าไรย่อมดีกว่าการแปรรูปเพราะการแปรรูปนั้นเป็นขั้นตอนการแก้ปัญหาผลผลิตล้นตลาดแล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ราคาฝักมะขามหวานที่แพงเกินไปยังมีจุดอ่อนอีกอย่างคือไม่สามารถขยายตลาดผู้บริโภคได้ทันกับการทุ่มการผลิต ผู้ผลิตคือผู้ที่ปลูกมะขามหวานเดือนร้อนที่ราคาฝักมะขามหวานตกต่ำถึงระดับหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม มะขามหวานยังมีจุดเด่นที่ไม่ผลอื่น ๆ ไม่ค่อยจะมีกันคือ ความสามารถในการเก็บเกี่ยวเพื่อรอการขายไว้ได้นาน

บรรจง นวลพลับ (2538:56 – 58) ได้กล่าวว่า การปล่อยให้ราคามะขามหวานสูงเกินไป ซึ่งเป็นอยู่เช่นนี้ อาจเป็นจุดอ่อนด้านการตลาดในระยะยาว แนวโน้มราคามะขามหวานตกต่ำมีขึ้นอย่างแน่นอน ก่อนหน้านั้นมะขามหวานผลิตได้แต่เฉพาะจังหวัดเพชรบูรณ์ และที่ผลิตได้มากคือท้องที่ อำเภอหล่มเก่า,อำเภอหล่มสักและอำเภอเมือง เมื่อมีพื้นที่จำกัด การควบคุมราคาฝักมะขามหวานออกสู่ตลาดสามารถทำได้ง่ายแม้จังหวัดเพชรบูรณ์เองใช้ “ชมรมผู้ปลูกมะขามหวานเพชรบูรณ์” เป็นเครื่องมือควบคุมการจัดจำหน่ายเป็นศูนย์รวมชาวสวนมะขามหวานในการกำหนดราคาและการจำหน่าย แต่ในปัจจุบันนี้มะขามหวานมีปลูกกันโดยทั่วไปอย่างกว้างขวาง ผลผลิตออกสู่ตลาดมิได้จำเพาะเจาะจงว่ามาจากเพชรบูรณ์รวมทั้งรสชาติมะขามหวานจากที่อื่นก็มีได้ด้อยกว่าเพชรบูรณ์ เริ่มเข้าลักษณะต่างคนต่างปลูก ต่างคนต่างขาย คนที่เริ่มปลูกมะขามหวานในขณะนี้ กว่าผลผลิตออกสู่ตลาดก็อีก 4 – 5 ปี ในอนาคตหากราคามะขามหวานลดต่ำลงมา สมมติเหลือ กิโลกรัมละ 20 – 30 บาท ออกจากสวน คนเหล่านี้ย่อมรับไม่ได้ โดยเฉพาะสวนที่จ้างแรงงานเก็บฝักขาย

จะเห็นได้ชัดเจนว่า ราคามะขามหวานที่ชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ได้กำหนดไว้สูงเกินไปมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 – 2538 มีผลโดยตรงต่อการขยายพื้นที่ปลูก ในลักษณะทุ่มการผลิตต่อไร่ – สวนมะขามหวาน แปลงใหญ่ แทนที่จังหวัดเพชรบูรณ์จะควบคุมให้ราคามะขามหวานออกสู่ตลาดในราคาที่ปานกลางแม้ว่ามะขามหวานสามารถชะลอการจำหน่ายแต่เมื่อผลผลิตออกสู่ตลาดมากเกินไปการจำหน่ายย่อมต้องผ่านมือคนกลางอยู่ดี ผู้ที่เก็บฝักมะขามหวาน (แปรรูป) ทั้งนี้เพราะความจำเป็นทางเศรษฐกิจของชาวสวน – ชาวไร่ ที่ไม่เอื้ออำนวยให้เก็บฝักไว้รอการขายได้เองนาน ๆ คือทันทีที่สามารถขายฝักได้เร็วเท่าไร ย่อมดีกว่า การแปรรูปเพื่อรอการจำหน่ายเพราะการแปรรูปนั้นเป็นขั้นตอนแก้ไขปัญหาผลผลิตล้นตลาด

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2527: 165) ได้กล่าวว่า “ฝักคาบหมู” จนถึงสุกเต็มที่ราคาค่อนข้างสูง ประมาณกิโลกรัมละ 100 บาท มีปริมาณน้ำตาลกว่าร้อยละ 30 โปรตีนกว่าร้อยละ 35 พันธุ์มะขามหวานปัจจุบันที่มีอยู่มากมาย เนื่องมาจากราคาที่สูงกว่าผลไม้อื่น ๆ

งานแปลของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ(2527:178) ได้กล่าวว่าราคามะขามหวานแตกต่างกันมากตามขนาดและความหวานของฝักราคาตั้งแต่กิโลกรัมละ 50 ถึง 150 บาท มะขาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หวานที่มีฝักขนาดใหญ่และหวานมากมักมีจำหน่ายในท้องตลาดน้อยประกอบกับความต้องการของผู้บริโภคราคาจึงแพง

กรมส่งเสริมการเกษตร (2533:348) ราคาที่เกษตรกรขายได้ เรียงจากมากไปหาน้อยคือพันธุ์สีทอง หมื่นจง ขันดี ศรีชมภู และอินทผาลัม ราคาที่เกษตรกรขายได้โดยเฉลี่ย 112,99,96,88 และ 75 ตามลำดับ พันธุ์สีทอง ราคาที่เกษตรกรขายได้สูงสุด 125 บาทต่อกิโลกรัม พันธุ์หมื่นจงราคาที่เกษตรกรขายได้สูงสุดคือ 110 บาทต่อกิโลกรัม พันธุ์ขันดี ราคาที่เกษตรกรขายได้สูงสุด 120 บาทต่อกิโลกรัม พันธุ์ศรีชมภูราคาที่เกษตรกรขายได้สูงสุด 110 บาทต่อกิโลกรัม พันธุ์อินทผาลัมราคาที่เกษตรกรขายได้สูงสุดคือ 110 บาทต่อกิโลกรัม

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการตลาดมะขามหวานของ ตำบลชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ สรุปได้ดังนี้

สุทธิพันธุ์ บงสุนันท์ (2537 : 383) ได้ทำการศึกษาการวิเคราะห์การผลิตและการตลาดผลไม้แปรรูปของไทย พบว่าอุตสาหกรรมผลไม้แปรรูปเป็น อุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อเน้นการส่งออก (Export oriented) ทั้งนี้เพื่อที่สนองต่อความต้องการของต่างประเทศและแก้ไขปัญหาตลาดภายในประเทศที่แคบ นอกจากนี้ยังช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบ และสร้างงานเพิ่มขึ้น โดยที่การส่งออกผลไม้แปรรูปมีมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกปี อย่างไรก็ตาม การผลิตและการตลาดผลไม้แปรรูปยังไม่สามารถขยายตัวได้เท่าที่ควร เนื่องจากประสบปัญหาด้านต่าง ๆ หลายประการ ได้แก่ ความไม่แน่นอนของวัตถุดิบผลไม้ในเรื่องของปริมาณ ราคาและคุณภาพ ปัญหาลตลาดภายในแคบ ผลไม้ไทยยังไม่เป็นที่รู้จักในต่างประเทศ การแข่งขันสูงและการกีดกันการค้าต่างประเทศ

การแปรรูปผลไม้ในประเทศไทยทำกันมานานแล้ว ได้แก่ การดอง การแช่อิ่ม การเชื่อม การกวน ต่อมามีการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตในรูปแบบใหม่ ได้แก่ การแช่แข็ง การทำน้ำผลไม้ และการบรรจุกระป๋อง

ผดุงศักดิ์ ดันดิรัชฎากร (2541 : 170) ได้ทำการศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินจากการทำสวนมะขามหวานใน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ปีที่ทำการเพาะปลูก 2540/41 พบว่าเมื่อพิจารณาถึง โครงสร้างและผลการดำเนินงานของตลาดมะขามหวานในจังหวัดเพชรบูรณ์จะเห็นว่าเป็นตลาดที่ดิพอสสมควรแต่สิ่งที่ควรปรับปรุงคือวิธีการซื้อขายและการกำหนดราคาของผู้ค้า วิธีการซื้อขายมะขามหวานส่วนใหญ่ ในจังหวัดเพชรบูรณ์จะอยู่ในลักษณะที่ว่า ผู้ค้าจะเข้าไปซื้อที่สวนของเกษตรกรเอง ซึ่งอาจจะดีในแง่ที่ว่าเกษตรกรไม่ต้องนำผลผลิตมะขามหวานและขนออกมาขายเองแต่ข้อเสียก็คือการกำหนดราคานี้ผู้ค้าจะมีอิทธิพลในการกำหนดราคามากกว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกษตรกร ซึ่งผู้ค้าจะสามารถเอาเปรียบเกษตรกรได้ ถ้าผู้ค้ามีความรู้ในด้านการดำเนินธุรกิจ มีประสบการณ์ซื้อขายก็เป็นตัวแปรสำคัญอีกตัวหนึ่ง ที่สามารถทำให้กำไรต่อหน่วยของผู้ค้าเพิ่มมากขึ้นได้ วิธีการปรับปรุงการตลาดมะขามหวานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นรวมทั้งการปรับปรุงการซื้อขายและการกำหนดราคาก็คือเกษตรกรรวมตัวกันผลิตและขายมะขามหวานที่มีคุณภาพ โดยผ่านคนกลางที่ตั้งขึ้นมาเองก็จะทำให้เกษตรกรมีอำนาจในการตลาดเพิ่มมากขึ้น และมีทางเลือกเพิ่มขึ้นในการขายมะขามหวาน

กฤษฎพร บุญแข็ง (2543 : 142) ได้ทำการศึกษาการวิเคราะห์ทางการเงินของกิจการห้องเย็นเก็บรักษามะขามหวาน ในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า การส่งออกมะขามหวานแช่เย็นไปจำหน่ายต่างประเทศ ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับปริมาณและคุณภาพของผลผลิตมะขามหวานไม่แน่นอนในแต่ละปี เนื่องจากยังมีข้อจำกัดในการประสานงานเพื่อที่รวบรวมผลผลิตที่มีคุณภาพในปริมาณที่มากพอ เพื่อทำสัญญาซื้อขายในตลาดล่วงหน้า ดังนั้นถ้ามีการประสานงานในการรวบรวมผลผลิตมะขามหวานในปริมาณและมีคุณภาพที่แน่นอน น่าจะเป็นช่องทางในการขยายตลาดต่างประเทศได้มากขึ้น ส่วนอุณหภูมิที่เหมาะสมในการแช่เย็นมะขามหวานเพื่อรักษาคุณภาพให้ดี เป็นที่ต้องการของตลาดจะเป็นผลดีในการที่จะสามารถรักษาคุณภาพมะขามหวานให้ใกล้เคียงกับคุณภาพของมะขามหวานหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตมะขามหวานใหม่ๆ

4. ข้อมูลของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ (2544 : 3-5) อำเภอชนแดนตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่าง อยู่ในเขตการปกครองของจังหวัดเพชรบูรณ์ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ห่างจากจังหวัดเพชรบูรณ์ประมาณ 52 กิโลเมตร สถานที่ตั้งปัจจุบันของที่ว่าการอำเภอชนแดนตั้งอยู่ริมถนนชนบุรีระเวช (ทางหลวงแผ่นดินสายเพชรบูรณ์-ตะพานหิน) อำเภอชนแดนมีเนื้อที่ประมาณ 1,157 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ และอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอเมือง และอำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อำเภอทับคล้อ และกิ่งอำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร

อำเภอชนแดนมีลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มแบบท้องกระทะ มีเทือกเขาล้อมรอบ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าเขามิเนินดินสูงต่ำ สลับกันไปส่วนเขตการปกครองแสดงในตารางที่ 1 และมีสถิติการประกอบอาชีพ ดังตารางที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 การแบ่งเขตการปกครองของอำเภอชนแดน ปี 2544

ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน (หมู่บ้าน)	จำนวนเทศบาลตำบล (แห่ง)	จำนวนพื้นที่ (ตร.กม.)	หมายเหตุ
ชนแดน	12	1	127.00	เทศบาล
คงขุย	12	1	101.00	เทศบาล
ท่าข้าม	10	1	106.00	เทศบาล
พุทธบาท	22	-	242.00	
ลาดแค	18	-	170.00	
บ้านกล้วย	12	-	119.00	
ชัยพุทธรา	8	-	132.00	
ตะกุดไร่	8	-	87.00	
ศาลาลาย	10	-	73.00	
รวม	113	3	1,157.00	

ที่มา ที่ทำการปกครองอำเภอชนแดน

ตารางที่ 2 สถิติการประกอบอาชีพเกษตรกรรวม

ที่	ประเภท	อัตราร้อยละ	จำนวน (ครัวเรือน)	รายได้เฉลี่ยปี/ครอบครัว (บาท)
1.	ทำนา	28.32	11,768	40,950
2.	ทำสวน	3.01	657	128,865
3.	ทำไร่	66.12	24,440	32,790
4.	เลี้ยงสัตว์	2.44	3,240	16,206
5.	ประมง	0.11	1,810	12,000

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอชนแดน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ข้อมูลสวนมะขามหวานของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ (2544:1)

พื้นที่พันธุ์ประกายทอง 7,003 ไร่

ให้ผลผลิต 3,601 ไร่

ยังไม่ให้ผลผลิต 3,402 ไร่

พื้นที่พันธุ์สีทอง 2,314 ไร่

ให้ผลผลิต 871 ไร่

ยังไม่ให้ผลผลิต 1,443 ไร่

พื้นที่พันธุ์ศรีชมภู 2,272 ไร่

ให้ผลผลิต 633 ไร่

ยังไม่ให้ผลผลิต 1,639 ไร่

พื้นที่พันธุ์อื่นๆ 2,754 ไร่

ให้ผลผลิต 2,337 ไร่

ยังไม่ให้ผลผลิต 17 ไร่

รวมพื้นที่มะขามหวานอำเภอชนแดน 14,343 ไร่

เฉพาะพันธุ์ประกายทองมีผลผลิตรวม 304,250 กิโลกรัม

ผลผลิตมะขามหวานทั้งหมดของอำเภอชนแดน 784,560 กิโลกรัม

ผลผลิตพันธุ์อื่นๆนอกเหนือจากพันธุ์ประกายทองแล้วประมาณ 480,310 กิโลกรัม

มีเกษตรกรที่ปลูกจำนวน 657 ครัวเรือน

อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ (2544: 2) ทั้ง 9 ตำบลได้ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานทั้งหมด 657 รายซึ่งสามารถแบ่งได้ดังนี้

1. ตำบลชนแดน 209 ครัวเรือน
2. ตำบลพุทธบาท 208 ครัวเรือน
3. ตำบลตะกุดไร 24 ครัวเรือน
4. ตำบลบ้านกล้วย 5 ครัวเรือน
5. ตำบลชัยพุทรา 53 ครัวเรือน
6. ตำบลศาลาลาย 68 ครัวเรือน
7. ตำบลท่าข้าม 26 ครัวเรือน
8. ตำบลคงขุย 15 ครัวเรือน
9. ตำบลลาดแค 49 ครัวเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในปีต่อไปมะขามหวานพันธุ์ประกายทองมีแนวโน้มจะมีพื้นที่ปลูกเพิ่มมากขึ้นดังนี้

ปี 2541 เพิ่มขึ้น	1,500	ไร่
ปี 2542 เพิ่มขึ้น	1,500	ไร่
ปี 2543 เพิ่มขึ้น	1,200	ไร่
ปี 2544 เพิ่มขึ้น	1,000	ไร่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3 วิธีการวิจัย (Research Methodologies)

ประชากร (Population)

ประชากรที่ทำการศึกษาคือ เกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานของอำเภอ
ชนแดนจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 657 ครัวเรือน (ประวัติอำเภอชนแดน.2544)

กลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานในพื้นที่ 9 ตำบล
ของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 165 ครัวเรือน โดยการหาขนาดของกลุ่ม
ตัวอย่าง กรมส่งเสริมการเกษตร (2528) ในหนังสือหลักการวิจัยทางการเกษตรได้ให้แนวทางไว้โดย
พิจารณาจากจำนวนประชากรทั้งหมดเป็นหลัก โดยพิจารณาดังนี้คือ

จำนวนประชากร	เปอร์เซ็นต์ของขนาดตัวอย่าง
<50	80%
50-99	>50% แต่ <80%
100-999	25%
1,000-9,999	10%
10,000	1%

เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรแล้วนำกลุ่มตัวอย่างไปหาสัดส่วนของเกษตรกรที่จะทำ
การศึกษาในแต่ละตำบล ดังตารางที่ 3 และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)
โดยใช้การสุ่มแบบบังเอิญ

ตารางที่ 3 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามตำบล

ลำดับที่	ชื่อตำบล	ขนาดประชากร (จำนวนสวน)	การคำนวณ (หาสัดส่วน)	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
1.	ตำบลชนแดน	209	$\frac{209 \times 657}{657}$	53
2.	ตำบลพุทธบาท	208	$\frac{208 \times 657}{657}$	52
3.	ตำบลตะกุดไร	24	$\frac{24 \times 657}{657}$	6
4.	ตำบลบ้านกล้วย	5	$\frac{5 \times 657}{657}$	1
5.	ตำบลชัยพุทรา	53	$\frac{53 \times 675}{675}$	1
6.	ตำบลศาลาลัย	68	$\frac{68 \times 657}{657}$	17
7.	ตำบลท่าข้าม	26	$\frac{26 \times 657}{657}$	7
8.	ตำบลคงขุย	15	$\frac{15 \times 657}{657}$	4
9.	ตำบลลาดแค	49	$\frac{49 \times 657}{657}$	12
	รวม	657	657	165

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานที่และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน (Local and Duration of the Study)

สถานที่ทำการศึกษาคือเกษตรกรที่ทำสวนมะขามหวานในพื้นที่ 9 ตำบลของ อำเภอนนทบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีทั้งสิ้น 165 ครัวเรือนใช้เวลาในการดำเนินงานตั้งแต่ เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2545 - เดือนมีนาคม พ.ศ.2546 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 9 เดือน

เครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือในการวิจัย (Research Instrument and Pre-Test)

เครื่องมือที่ใช้ ในการรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้คือ ใช้วิธีสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเองโดยการสัมภาษณ์สวนละ 1 คนคือจะทำการสัมภาษณ์เจ้าของสวนจำนวน 165 ครัวเรือน โดยแบ่งเครื่องมือออกเป็น 4 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานของ อำเภอนนทบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์
ตอนที่ 2 ศึกษาเกี่ยวกับการตลาดมะขามหวานของเกษตรกร อำเภอนนทบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์
ตอนที่ 3 ศึกษาเกี่ยวกับข้อคิดเห็นด้านการตลาดและทัศนคติเรื่องการตลาดมะขามหวานของเกษตรกร อำเภอนนทบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์
ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรค

การทดสอบเครื่องมือ โดยการนำเครื่องไปทดสอบกับ กลุ่มเกษตรกรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 ชุด เพื่อทดสอบความเข้าใจ และตรวจสอบความผิดพลาดของเครื่องมือ แล้วนำมาปรับปรุงเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น หลังจากนั้นจึงนำไปใช้เป็นแบบสัมภาษณ์จริงต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Gathering)

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. โดยใช้แบบสัมภาษณ์เกษตรกรตัวอย่างของ อำเภอนนทบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 165 ครัวเรือน

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล (Method of Analysis)

เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าทางสถิติในการคำนวณดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้มาแจกแจงความถี่
2. นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าร้อยละ โดยใช้สูตร

$$\text{สูตรร้อยละ} = \frac{X}{N} \times 100$$

กำหนดให้ X= จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

N= จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

3. การคำนวณหาค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

กำหนดให้ $\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยน้ำหนักตอบ

$\sum fx$ = ผลรวมคะแนนทั้งหมด

x = คะแนนที่กำหนดค่าระดับความคิดเห็น 4,3,2 และ 1

f = จำนวนผู้ตอบคำถามแต่ละข้อคำถาม

X = จำนวนผู้ตอบคำถามทั้งหมด

โดยการกำหนดตัวเลขแทนค่าระดับความคิดเห็นดังนี้

มาก	เท่ากับ	4	คะแนน
ปานกลาง	เท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	เท่ากับ	2	คะแนน
ไม่มี	เท่ากับ	1	คะแนน

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยใช้เกณฑ์ดังนี้ (รวิวรรณ ชินะตระกูล, 2533:44-45)

มาก	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	3.51-4.00	คะแนน
ปานกลาง	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	2.51-3.50	คะแนน
น้อย	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	1.51-2.50	คะแนน
ไม่มี	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	1.00-1.50	คะแนน

4. คำนวณหาค่าพิสัย

$$\text{พิสัย} = \text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 การปฏิบัติงานการวิจัย (Schedule of Activities)

ลำดับที่	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ค.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.
1. ศึกษา, เขียน โครงร่าง									
2. เสนอ โครงร่าง ปัญหาพิเศษ									
3. เก็บรวบรวม ข้อมูล									
4. วิเคราะห์ข้อมูล									
5. สอบปัญหาพิเศษ									
6. จัดทำรูปเล่มส่ง									

งบประมาณที่ใช้ในการศึกษา (Budgetary)

งบประมาณที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประมาณ 5,000 บาท ประกอบด้วย

ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง จำนวน 3,000 บาท

ค่าใช้จ่ายอื่นๆ จำนวน 2,000 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการศึกษาและวิจารณ์

(Findings and Results)

ในการศึกษากลุ่มเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้รวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานของอำเภอชนแดนจำนวน 165 ครัวเรือน ปรากฏผลการศึกษาพอสรุปและแยกนำเสนอเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการตลาดมะขามหวานของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็นด้านการตลาดและทัศนคติการตลาดมะขามหวานของเกษตรกรอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรค

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวาน ของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังตารางที่ 5

พบว่าเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานเป็นชาย ร้อยละ 83.0 เป็นหญิง ร้อยละ 17.0 และเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานนั้นจะมีอายุที่อยู่ในช่วง 50 ปีขึ้นไปคิดเป็น ร้อยละ 55.8 รองลงมาคือช่วงอายุ 25 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.5 ส่วนการศึกษาของเกษตรกรนั้นอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่ามากที่สุดคือร้อยละ 48.5 รองลงมาคือระดับประถมศึกษาปีที่ 4 คือร้อยละ 23.0 และยังพบว่าเกษตรกรส่วนมากจะมีรายได้จากการทำสวนเฉลี่ยต่อปี 20,001 – 40,000 บาทมากที่สุดคือร้อยละ 49.7 รองลงมาคือ 80,001 – 100,000 บาท คือร้อยละ 23.0 สวนมะขามหวานเฉลี่ยต่อปีละ 100,001 บาทขึ้นไปแต่มีจำนวนน้อย คือร้อยละ 12.1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานของ
อำเภอชนแดนจังหวัดเพชรบูรณ์

รายการ	จำนวนคน	ร้อยละ
N=165		
เพศ		
ชาย	137	83.0
หญิง	28	17.0
อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	1	0.6
25 – 30 ปี	52	31.5
30 – 40 ปี	19	11.5
40 – 50 ปี	1	0.6
50 ปีขึ้นไป	92	55.8
การศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4	20	12.1
ประถมศึกษาปีที่ 4	38	23.0
ประถมศึกษาปีที่ 6	4	2.4
มัธยมศึกษาปีที่ 3	13	10.9
มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า	80	48.5
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	1	0.6
ปริญญาตรี	4	2.4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการ	จำนวนคน	ร้อยละ
	N=165	
รายได้เฉลี่ยต่อปี		
20,001 – 40,000 บาท	82	49.7
40,001 – 60,000 บาท	25	15.2
80,001 – 100,000 บาท	38	23.0
100,001 บาทขึ้นไป	20	12.1

ตอนที่ 2 ข้อมูลทางการตลาดมะขามหวานของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังตารางที่ 6

การจำหน่ายมะขามหวาน

พบว่าเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานนั้น มีการจำหน่ายคือ จำหน่ายเอง และมีพ่อค้ามารับซื้อผลผลิตที่สวน ส่วนมากจะมีพ่อค้ามารับซื้อผลผลิตที่สวน คือ ร้อยละ 51.5 ซึ่งสอดคล้องกับผดุงศักดิ์ ดันดิรัชฎากร (2541:46) ได้กล่าวว่าพ่อค้าต่างจังหวัดซึ่งเป็นพ่อค้าจากกรุงเทพฯ และพ่อค้าจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้ จะตระเวนรับซื้อผลผลิตโดยตรงจากเกษตรกร ในท้องที่อำเภอต่างแล้วนำผลผลิตขายส่งที่ตลาดกรุงเทพฯ รองลงมาคือมีทั้งสองอย่างก็คือ การจำหน่ายเอง และมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อ คิดเป็นร้อยละ 45.5 ส่วนการจำหน่ายเองเพียงอย่างเดียวมีน้อยคือคิดเป็นร้อยละ 3.0

เกษตรกรเข้าใจเรื่องการตลาดมาจากที่ใด

พบว่าเกษตรกรมีแหล่งความรู้เรื่องการตลาดมาจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง การศึกษาจากตำราและหน่วยงานราชการ แต่ส่วนมากเกษตรกรจะทราบเรื่องการตลาดเอง ว่าที่ใดเป็นแหล่งขายผลผลิตที่ดี และที่ใดควรนำผลผลิตไปขาย เพราะส่วนมากจะเป็นที่ที่เคยนำผลผลิตไปขายแล้ว และการเรียนรู้นั้นคิดเป็นร้อยละ 81.2 ส่วนหน่วยงานราชการที่มีส่วนช่วยในเรื่องการตลาดบ้าง คือ ร้อยละ 18.2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การกำหนดราคา

พบว่าเกษตรกรมีการกำหนดราคาโดย เจ้าของสวน พ่อค้าคนกลาง และเพื่อนบ้าน แต่ส่วนมากเจ้าของสวนจะเป็นผู้กำหนดราคาเองมากกว่า คือร้อยละ 71.5 ซึ่งสอดคล้องกับกฤษฎพร บุญแจ้ง (2443:43) กล่าวว่าจังหวัดเพชรบูรณ์ได้มีการจัดงานกาชาดมะขามหวาน เป็นงานประจำปีของจังหวัด ในบริเวณงานจะมีการออกร้านจำหน่ายมะขามหวานและกึ่งพันธุ์โดยเจ้าของสวนโดยตรงซึ่งราคาดังนั้นขึ้นอยู่กับเจ้าของสวน รองลงมาคือเพื่อนบ้านเป็นผู้กำหนดราคา คือ ร้อยละ 27.9 ส่วนพ่อค้าคนกลางจะมากำหนดราคาดังนั้นมีน้อย

วิธีการขายผลผลิตที่ได้

พบว่าวิธีการขายผลผลิตของเกษตรกร คือ วิธีการขายที่พบมากที่สุด คือ การจำหน่ายปลีกที่สวนคือร้อยละ 96.4 ส่วนการจำหน่ายส่งที่สวนมีร้อยละ 84 สอดคล้องกับผดุงศักดิ์ ดันดิรัชฎากร (2441:45) กล่าวว่า มีพ่อค้าทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัดเข้าไปรับซื้อผลผลิตที่สวนของเกษตรกร สำหรับผลผลิตที่จำหน่ายคือการขายส่งให้พ่อค้า ส่วนการออกร้านจำหน่ายนั้นมีเพียงเล็กน้อยคิดเป็นร้อยละ 2.4

สถานที่จำหน่าย

พบว่าเกษตรกรมีสถานที่จำหน่าย คือ ตลาดกรุงเทพฯ จำหน่ายที่สวน จำหน่ายที่ตลาดภายในจังหวัดและตลาดต่างจังหวัดที่พบมากที่สุดคือ ตลาดในจังหวัด คือคิดเป็นร้อยละ 97.6 สอดคล้องกับกฤษฎพร บุญแจ้ง (2543:43) กล่าวว่าเกษตรกรผู้ปลูกมะขามหวานจะเก็บเกี่ยวผลผลิตจากสวนไปจำหน่ายเองในท้องตลาดสดในจังหวัด และจังหวัดเพชรบูรณ์ยังมีตลาดขายมะขามขนาดใหญ่ที่วัดสระเกษ อำเภอหล่มเก่าซึ่งเป็นแหล่งที่เกษตรกรและพ่อค้ามาทำการซื้อขายกันทุกปี รองลงมาคือการขายที่สวน มีร้อยละ 52.1

วิธีการขายที่ให้ผลตอบแทนคุ้มทุน

พบว่าเกษตรกรมีวิธีการขาย คือ จำหน่ายเอง เหมาะสวน ขายปลีกที่สวน แต่ที่เกษตรกรคิดว่าคุ้มทุนมากที่สุดคือการเหมาะสม คือร้อยละ 52.1 คือการเหมาะสมนั้นเจ้าของสวนไม่ต้องลงทุนมาก เพราะผู้ที่มาเหมาะสมจะเป็นผู้ลงทุนเองทั้งหมด สอดคล้องกับ กฤษฎพร บุญแจ้ง (2543 :43) กล่าวว่า การเหมาะสม สำหรับเกษตรกรที่ไม่มีเวลาดูแลสวนตลอดจนไม่มีเวลาในการเก็บฝักมะขามหวานของตนเองหรือแรงงานเก็บมะขามหวานนั้นหายากและมีค่าจ้างแพงก็จะทำการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เหมาสวน แต่การเหมาสวนนั้นมีผลเสียคือต้นทุนมะขามหวานนั้นจะ ไทรมมากเนื่องจากผู้ที่มาเหมา นั้นจะ ไม่มีการถนอมต้นพันธุ์ ดังนั้นจึงมีการเหมาสวนน้อย ถึงแม้ว่าการเหมาสวนจะเป็นวิธีการ จำหน่ายที่คุ้มทุนที่สุด แต่เกษตรกรก็ยังคงการจำหน่ายเองเพราะเป็นการถนอมต้นพันธุ์มะขามหวาน ถึงการจำหน่ายเองจะได้ผลตอบแทนไม่เท่ากับการเหมาสวนก็ตาม

ตารางที่ 6 ศึกษาข้อมูลด้านการตลาดมะขามหวานของเกษตรกรอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
N=165		
การจำหน่ายมะขามหวาน		
จำหน่ายเอง	5	3.0
พ่อค้าคนกลางมารับซื้อที่สวน	85	51.5
ทั้งสองอย่าง	75	45.5
อื่นๆ	0	0
เข้าใจเรื่องการตลาดจากที่ได้		
รู้เอง	134	81.2
ศึกษาจากตำรา	1	0.6
เพื่อนบ้าน	0	0.0
หน่วยงานราชการ	30	18.2
การกำหนดราคาขาย		
เจ้าของสวน	118	71.5
พ่อค้าคนกลาง	1	0.6
เพื่อนบ้าน	46	27.9
ผลผลิตที่ได้ขายอย่างไร		
จำหน่ายปลีกที่สวน	159	96.4
ออกร้านจำหน่าย	4	2.4
ขายส่งที่สวน	84	50.9

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
N=165		
สถานที่จำหน่าย		
ตลาดกรุงเทพฯ	41	24.8
ที่สวน	86	52.1
ตลาดภายในจังหวัด	161	97.6
ตลาดต่างจังหวัด	2	1.2
การขายแบบกลุ่มทุน		
จำหน่ายเอง	75	45.5
เหมาสวน	86	52.1
ขายปลีกที่สวน	4	2.4

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นด้านการตลาดและทัศนคติการตลาดมะขามหวานของเกษตรกร อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังตารางที่ 7

พบว่าเกษตรกรประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานเพราะว่ามีรายได้ดี คือร้อยละ 94.5 แต่ในสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบันการประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานนั้นก็ยังสามารถสร้างรายได้ได้มากกว่าการประกอบอาชีพการทำไร่ - ทำนา จะเห็นว่าสอดคล้องกับ ผดุงศักดิ์ ต้นศิริชฎากร (2541 :104) การทำสวนมะขามหวานพันธุ์สีทองและศรีชมภูเมื่อเปรียบเทียบกับการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การทำสวนมีความเหมาะสม และคุ้มค่าต่อการลงทุนเมื่อดูจากรายได้ที่คงที่และรายจ่ายที่คงที่ และพบว่าราคามะขามหวานในปัจจุบันพันธุ์ที่มีราคาแพงที่สุดคือ พันธุ์ประกายทอง คิดเป็นร้อยละ 91.5 รองลงมาคือพันธุ์สีทองคิดเป็นร้อยละ 84.8 และศรีชมภูร้อยละ 81.1 และยังพบว่าเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานนั้นปลูกพันธุ์สีทองมากที่สุด เนื่องมาจากการที่มีพันธุ์สีทองนี้มานานแล้วจึงมีเกษตรกรปลูกกันเป็นจำนวนมาก และพันธุ์สีทองนี้เป็นพันธุ์ที่มีเปลือกที่หนา และเป็นพันธุ์ที่มีน้ำหนักมากเนื้อมาก จึงมีเกษตรกรปลูกกันเป็นจำนวนมาก คิดเป็นร้อยละ 72.7 รองลงมาคือพันธุ์ประกายทอง คิดเป็นร้อยละ 13.3 แต่พันธุ์ประกายทองนี้มีแนวโน้มที่จะมีการขยายพื้นที่ในการปลูกมากยิ่งขึ้น และพบว่าเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น **ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร**
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ลาดกระบัง

สวนมะขามหวานนั้นมีผลผลิตพันธุ์สีทองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.1 รองลงมาคือพันธุ์ประกายทอง คิดเป็นร้อยละ 60.0 ส่วนพันธุ์ศรีชมภูนั้นให้ผลผลิตคิดเป็นร้อยละ 54.5 วและผลผลิตที่มีนั้นพ่อค้าคนกลางมารับซื้อผลผลิตที่สวนเป็นจำนวนมาก คิดเป็นร้อยละ 97.6 และเกษตรกรมีความพอใจในราคาที่พ่อค้าคนกลางมารับซื้อคิดเป็น ร้อยละ 83.0 ถือว่ามีความพอใจกับราคาคือเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานมีการออกร้านจำหน่ายน้อยคือ มีการออกร้านจำหน่ายเพียง ร้อยละ 40.6 แต่เกษตรกรที่ไม่ออกร้านจำหน่ายมีถึง ร้อยละ 48.5 และยังพบว่าราคาที่จำหน่ายหน้าร้านจะมีราคาที่ดีกว่าการจำหน่ายที่สวน คือ คิดเป็นร้อยละ 47.9 และมีการขายปลีกที่สวนคิดเป็นร้อยละ 91.5 การขายปลีกที่สวนนี้คล้าย ๆ กับการออกร้านจำหน่ายแตกต่างกันตรงที่การออกร้านจำหน่ายนั้นจะเป็นการเช่าสื่อการขาย แต่การขายปลีกนั้นเกษตรกรจะเป็นผู้จำหน่ายบริเวณหน้าสวน พบว่าเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานนั้น มีความพอใจกับการขายปลีกที่สวน คิดเป็นร้อยละ 91.5 ส่วนเรื่องของราคามะขามหวานนั้นคงไม่มีการเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน คิดเป็นร้อยละ 87.7 เพราะว่าพื้นที่การปลูกนั้นมีแต่จะเพิ่มมากขึ้นและเมื่อมีพื้นที่การปลูกเพิ่มมากขึ้นก็ทำให้จำนวนผลผลิตมีแต่จะเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงทำให้ราคามะขามหวานนั้นมีแต่จะลดลง ไม่มีเพิ่มขึ้น จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับ กองบรรณาธิการกลุ่มบัณฑิตก้าวหน้า (2538 : 51) กล่าวว่า อนาคตของตลาดมะขามหวานนั้นผลิตอีก 10 ปี ผลผลิตจะมีราคาตกต่ำ พบว่าเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานนั้น เกษตรกรมีกาขยายพื้นที่การตลาดน้อย คิดเป็นร้อยละ 58.8 เนื่องจากเกษตรกรเคยไปขายที่ใดก็จะไปขายที่เดิม หรือเกษตรกรก็จะขายอยู่ที่สวน แต่ยังมีผู้ที่ทำสวนที่มีขนาดกลางและขนาดใหญ่เท่านั้นที่มีโอกาสในการขยายพื้นที่การตลาด คือร้อยละ 40.0 สวนขนาดกลางถึงสวนขนาดใหญ่คือ 25 - 100 ไร่ขึ้นไปและพบว่าเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานนั้น มีการวางแผนกับการตลาดน้อย คิดเป็นร้อยละ 58.8 เพราะเกษตรกรส่วนมากจะไม่มี การวางแผนไว้ล่วงหน้าเนื่องจากราคามะขามหวานนั้นไม่สามารถกำหนดได้ แต่ก็มีสวนที่มีการวางแผนการตลาดนั้นจะเป็นสวนที่มีผลผลิตจำนวนมาก ๆ และสวนที่มีการวางแผนการตลาดนั้นคิดเป็นร้อยละ 40.0

ตารางที่ 7 ข้อคิดเห็นด้านการตลาดและทัศนคติการตลาดมะขามหวานของเกษตรกร อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

รายการ	จำนวนคน N = 165	ร้อยละ
ประกอบอาชีพการทำสวนเพราะรายได้ดี		
ไม่มีเลย	6	3.6
น้อย	2	1.2
ปานกลาง	156	94.5
มาก	1	0.6
พันธุ์ใดราคาในปัจจุบันดีที่สุด		
ประกายทอง	151	91.5
สีทอง	140	84.8
ศรีชมภู	135	81.8
พันธุ์ใดปลูกมากที่สุด		
ประกายทอง	22	13.3
สีทอง	120	72.7
ศรีชมภู	11	6.7
พันธุ์ใดได้ผลผลิตมากที่สุด		
ประกายทอง	99	60.0
สีทอง	109	66.1
ศรีชมภู	90	54.5
มีพ่อค้าคนกลางมาซื้อที่สวน		
ไม่มีเลย	0	0.0
น้อย	4	2.4
ปานกลาง	161	97.6
มาก	0	0.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายการ	จำนวนคน N=165	ร้อยละ
พอใจในราคาที่พ่อค้าคนกลางมาซื้อ		
ไม่มีเลย	3	1.8
น้อย	25	15.2
ปานกลาง	137	83.0
มาก	0	0.0
มีการออกร้านจำหน่ายมะขามหวานเอง		
ไม่มีเลย	80	48.5
น้อย	18	10.9
ปานกลาง	67	40.6
มาก	0	0.0
ราคาที่ย่ำแย่หน้าร้าน		
ไม่มีเลย	78	47.3
น้อย	8	4.8
ปานกลาง	79	47.9
มาก	0	0.0
ปริมาณขายปลีกที่สวน		
ไม่มีเลย	4	2.4
น้อย	10	6.1
ปานกลาง	151	91.5
มาก	0	0.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายการ	จำนวนคน	ร้อยละ
N=167		
พอใจกับราคาที่ขายปลีก		
ไม่มีเลย	4	2.4
น้อย	10	6.1
ปานกลาง	151	91.5
มาก	0	0.0
ราคามะขามหวานในอนาคตจะเพิ่มขึ้น		
ไม่มีเลย	148	89.7
น้อย	9	5.5
ปานกลาง	8	4.8
มาก	0	0.0
โอกาสในการขยายพื้นที่การตลาดในอนาคต		
ไม่มีเลย	1	0.6
น้อย	103	62.4
ปานกลาง	61	37.0
มาก	0	0.0
มีการวางแผนกับการตลาดในแต่ละปี		
ไม่มีเลย	2	1.2
น้อย	97	58.8
ปานกลาง	66	40.0
มาก	0	0.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 4 เรื่องปัญหาและอุปสรรค ดังตารางที่ 8

การผลิต

ปริมาณผลผลิต

พบว่าเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานมีปัญหาเรื่องปริมาณผลผลิตคิดเป็นร้อยละ 86.1 สอดคล้องกับ ผดุงศักดิ์ ต้นศิริขันธ์ (2441:48) กล่าวว่า ปริมาณผลมะขามหวานจะเริ่มออกผลผลิตเมื่อต้นมะขามหวานมีอายุ 4 ปี จะให้ผลผลิตเฉลี่ย 5-10 กิโลกรัมต่อต้น เมื่อต้นมะขามหวานอายุ 5-7ปีจะให้ผลผลิตเฉลี่ย 10-20 กิโลกรัมต่อต้น ช่วงมะขามหวานอายุ 8-13 ปี ซึ่งผลผลิตจะเพิ่มสูงสุด โดยเฉลี่ย 20-40 กิโลกรัมต่อต้น หลังจากนั้นจำนวนผลผลิตจะเริ่มลดลง โดยอยู่ในช่วง 14-20 ปี จะมีผลผลิตเฉลี่ย 10-30 กิโลกรัมต่อต้น

ค่าใช้จ่ายในการลงทุน

พบว่าเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานนั้น มีการลงทุนที่สูงมาก คิดเป็นร้อยละ 98.2 สอดคล้องกับ ผดุงศักดิ์ ต้นศิริขันธ์ (2541:52) ได้กล่าวว่าค่าใช้จ่ายในการลงทุนทำสวนมะขามหวานมีดังนี้ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์เกษตร เครื่องมือ และอื่นๆ เช่น เครื่องสูบน้ำหรือปั๊มน้ำ ท่อสูบน้ำสำหรับเครื่องสูบน้ำหรือปั๊มน้ำ สายยาง เครื่องพ่นยา รถเข็นบรรทุกดิน กรรไกรตัดกิ่งจอบขนาด 3 – 3.5 ปอนด์ มีค้ายหญ้า บังก็ เสียมที่ใช้ในการค้ายหญ้าและพรวนดิน พลั่ว ใช้ในการตัดดินและใส่ปุ๋ย บันไดเก็บมะขามหวาน เครื่องตัดหญ้า และยังมีค่าขุดบ่อน้ำ และค่าภาษีที่ดินซึ่งต้องเสียเฉลี่ยไร่ละ 6.50 บาทต่อปี

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

พบว่าเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานนั้น มีค่าใช้จ่ายในเรื่องการดำเนินงานที่สูงคิดเป็นร้อยละ 98.2 สอดคล้องกับ ผดุงศักดิ์ ต้นศิริขันธ์ (2541:54) ได้กล่าวว่า ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในการทำสวนมะขามหวานนั้น มีดังนี้ ค่าแรงงาน ประกอบด้วย ค่าแรงงานเตรียมดิน ขุดหลุมปลูก ใส่ปุ๋ย ฉีดสารเคมี ค้ายหญ้า เก็บเกี่ยว ให้น้ำ คัดผลผลิต และค่าแรงอบมะขามหวาน พบว่าค่าแรงที่ทำงานมะขามหวานมีค่าเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 296 – 452 บาท และค่าแรงในการเตรียมดินสูงเฉลี่ยไร่ละ 90 – 250 บาท และค่าวัสดุปัจจัยต่าง ๆ ประกอบด้วย ค่าปุ๋ยคอก ค่าปุ๋ยเคมี ค่าซ่อมแซมเครื่องมืออุปกรณ์ ค่าขนส่ง ค่าฮอร์โมนบำรุงมะขามหวาน ค่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ค่าสารเคมีฆ่าหญ้า และยังมีค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าไม้ค้ำกิ่งมะขามหวาน ค่าใช้จ่ายเหล่านี้เป็นปัญหาแก่เกษตรกรอย่างมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การตลาด

พบว่าตลาดมีความต้องการผลผลิตมะขามหวานจำนวนมากคิดเป็นร้อยละ 97.6 เพราะว่าผลผลิตมะขามหวานนั้นไม่ใช่เพียงแต่ขายในประเทศเท่านั้นต่างประเทศก็มีความต้องการผลผลิตมะขามหวาน สอดคล้องกับ กฤษฎพร บุญแข็ง (2543:1)กล่าวว่าประเทศที่นำเข้ามะขามหวานได้แก่ประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ สหรัฐอาหรับเอมิเรสต์ ปากีสถาน สหรัฐอเมริกาและซาอุดีอาระเบีย และประเทศอื่นๆมีอัตราการขยายตัวมากขึ้น ในปีพ.ศ.2534 สามารถส่งออกเป็นปริมาณ 16,718 ตัน และเพิ่มขึ้นเป็นปริมาณ 22,450 ตัน ในปีพ.ศ. 2541

ราคามะขามหวาน

พบว่าเกษตรกรถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 92. และราคามะขามหวานนั้นมีราคาที่ตกต่ำมาก คิดเป็นร้อยละ 97.0 สอดคล้องกับ บรรจุนวลพลับ (2538 :58) พบว่าราคาฝักมะขามหวานในช่วงแรก ๆ จะมีราคาที่สูง แต่เมื่อมีผู้ผลิตเป็นจำนวนมาก เมื่อถึงระดับหนึ่งราคาขายจะถูกมาก หรือราคาจะตกต่ำ และยังคงสอดคล้องกับ กฤษฎพร บุญแข็ง (2543 :2) กล่าวว่า ในปี พ.ศ. 2538 มะขามหวานมีราคาที่สูงถึงกิโลกรัมละ 80 บาท เนื่องจากผลผลิตมะขามหวานมีปริมาณไม่มาก แต่ในช่วงปี พ.ศ. 2539 – 2541 มะขามมีราคาต่ำลงทุกปีจากราคากิโลกรัมละ 77 บาท ในปี พ.ศ. 2539 เป็นกิโลกรัมละ 63 บาท ในปี พ.ศ. 2541 ดังนั้นราคามะขามหวานจึงมีแต่ราคาที่ตกต่ำลงเรื่อยๆและยังมีเรื่องราคามะขามหวานไม่มีราคาที่คงที่สอดคล้องกับ กฤษฎพร บุญแข็ง (2543:2) กล่าวว่า ในแต่ละปีราคามะขามนั้นก็จะมีราคาที่แตกต่างกันไป ดูจากปี พ.ศ.2538 – 2541 จากราคา 80 , 77 และ 63 บาท ตามลำดับ เนื่องจากผลผลิตมะขามหวานในแต่ละปีมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจตกต่ำ แต่เมื่อ ปี พ.ศ.2442 นั้นผลผลิตมะขามหวานมีปริมาณไม่มากจึงทำให้มีราคาสูง โดยกิโลกรัมละ 80 บาท จะเห็นได้ว่าราคามะขามหวานนั้นมีความผันผวนหรือไม่มีความคงที่ และราคามะขามหวานที่ไม่คงที่คิดเป็นร้อยละ 97.6

ตารางที่ 8 เรื่องปัญหาและอุปสรรค

รายการ	จำนวนคน N=165	ร้อยละ
ปริมาณการผลิต		
ไม่มีเลย	0	0.0
น้อย	23	13.9
ปานกลาง	142	86.1
มาก	0	0.0
ค่าใช้จ่ายในการลงทุน		
ไม่มีเลย	0	0.0
น้อย	3	1.8
ปานกลาง	162	98.2
มาก	0	0.0
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน		
ไม่มีเลย	0	0.0
น้อย	3	1.8
ปานกลาง	162	98.2
มาก	0	0.0
ความต้องการของตลาด		
ไม่มีเลย	0	0.0
น้อย	4	2.4
ปานกลาง	161	97.6
มาก	0	0.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 8 (ต่อ)

รายการ	จำนวนคน N=165	ร้อยละ
ตลาดไม่พอรองรับ		
ไม่มีเลย	1	0.6
น้อย	96	58.2
ปานกลาง	68	41.2
มาก	0	0.0
ถูกคราจากพ่อค้าคนกลาง		
ไม่มีเลย	1	0.6
น้อย	10	6.1
ปานกลาง	0	0.0
มาก	153	92.7
ราคาตกต่ำ		
ไม่มีเลย	3	1.8
น้อย	1	0.6
ปานกลาง	1	0.6
มาก	160	97.0
ราคาไม่คงที่		
ไม่มีเลย	3	1.8
น้อย	1	0.6
ปานกลาง	0	0.0
มาก	161	97.6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

(Conclusions and Recommendations)

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการทำสวนมะขามหวานของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยแบ่งข้อมูลการศึกษาออกเป็น 4 ตอน คือ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวาน ศึกษาข้อมูลทางการตลาดมะขามหวานของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ข้อคิดเห็นด้านการตลาดและทัศนคติการตลาดมะขามหวานของเกษตรกรอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ และเรื่องปัญหาและอุปสรรคได้ข้อสรุปดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

จากการศึกษาสรุปได้ว่า เกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานนั้นส่วนมากจะเป็นผู้ชาย และมีอายุอยู่ในช่วง 50 ปีขึ้นไป ส่วนการศึกษานั้นเกษตรกรส่วนมากจะมีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่ามากที่สุด และในเรื่องรายได้นั้นเกษตรกรมีรายได้จากการทำสวนมะขามหวานจะเป็นรายได้ที่มากหรือสูงกว่าการประกอบอาชีพอื่น ๆ ด้วยสาเหตุที่ว่าการทำสวนมะขามหวานนั้นทำให้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวดีขึ้น ดังนั้นเกษตรกรจึงหันมาประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานเพิ่มมากขึ้น

ข้อมูลทางการตลาดมะขามหวานของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

จากการศึกษาสรุปได้ว่า เกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานนั้น จะมีการจำหน่ายผลผลิตให้แก่พ่อค้าคนกลางและมีการจำหน่ายผลผลิตเอง แต่ถ้าวราจจากพ่อค้าคนกลางไม่เท่ากับราคาที่เจ้าของสวนตั้งไว้ เกษตรกรหรือเจ้าของสวนก็จะไม่จำหน่ายให้พ่อค้าคนกลาง ส่วนในเรื่องการตลาดนั้นเกษตรกรจะมีการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นส่วนมากและยังมีบางส่วนที่เข้าไปปรึกษากับหน่วยงานราชการ และเกษตรกรจะมีการจำหน่ายผลผลิต คือจำหน่ายผลผลิตที่สวนและมีการจำหน่ายทั้งขายปลีกและขายส่ง รวมถึงการออกร้านจำหน่ายผลผลิตตามแหล่งต่าง ๆ เช่น ตลาดกรุงเทพฯ ตลาดต่างจังหวัด ตลาดภายในจังหวัด ที่ขายมากที่สุดคือที่ตลาดภายในจังหวัด และการที่เกษตรกรนำผลผลิตไปขายตามแหล่งต่าง ๆ นั้นเป็นการขยายพื้นที่การตลาดไปในตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อคิดเห็นด้านการตลาดและทัศนคติการตลาดมะขามหวานของเกษตรกร อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

จากการศึกษาสรุปได้ว่าเกษตรกรหันมาประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานนั้น เนื่องจากการทำสวนมะขามหวานทำให้เกษตรกรมีรายได้มากกว่าการประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น ปลูกข้าว การทำไร่ – ทำนา ถึงแม้ว่าราคามะขามหวานจะตกลงไปบ้างแต่เกษตรกรยังมั่นใจว่าการทำสวนมะขามหวานนั้นเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้มากกว่าอาชีพอื่น ๆ และพันธุ์ที่เกษตรกรปลูกกันมากคือ สีทองพันธุ์ ปรกระายทอง(ตาแป๊ะ) ศรีชมภู ตามลำดับ เนื่องจากพันธุ์ปรกระายทองและสีทองนั้นเป็นพันธุ์ที่ให้เนื้อมะขามมากและมีราคาที่สูง สวนพันธุ์ศรีชมภูนั้นให้ปริมาณผลผลิตที่มาก ส่วนในเรื่องของราคานั้นพันธุ์ปรกระายทองจะมีราคาที่สูงสุดรองลงมาคือ สีทองและศรีชมภู ตามลำดับ และในอำเภอชนแดนนั้นพันธุ์ที่ปลูกมากคือ พันธุ์สีทอง ปรกระายทอง ศรีชมภู ตามลำดับ และผลผลิตที่ออกมานั้นจะมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อถึงสวน และเกษตรกรมีการออกร้านจำหน่าย การออกร้านจำหน่ายนั้นจะได้ราคาที่ดีกว่าการขายให้พ่อค้าคนกลาง และการที่มีพ่อค้าคนกลางเข้าไปซื้อผลผลิตถึงที่ทำให้เกษตรกรนั้นไม่มีการวางแผนในเรื่องการตลาด

เรื่องปัญหาและอุปสรรค

จากการศึกษาสรุปได้ว่าเกษตรกรมีปัญหาในเรื่องการผลิต คือเกษตรกรนั้นไม่สามารถที่จะกำหนดจำนวนผลผลิตได้ และเรื่องค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานก็ยังคงเป็นปัญหาอยู่บ้าง เนื่องจากเกษตรกรที่มีทุนน้อยหรือทุนที่จำกัด มีความต้องการสินเชื่อจากแหล่งสินเชื่อต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นทุนดำเนินงานภายในสวนมะขามหวาน ส่วนเรื่องค่าใช้จ่ายในการลงทุนก็ยังมีปัญหาในเรื่องสารเคมีกำจัดศัตรูพืชปุ๋ยเคมีและอุปกรณ์เครื่องมือการเกษตรยังมีราคาที่สูงและในเรื่องราคามะขามหวานตกต่ำและราคาไม่คงที่ก็เป็นปัญหาที่สำคัญของเกษตรกรมาก เนื่องจากเกษตรกรมีการลงทุนที่สูงแต่ราคาผลผลิตมีราคาต่ำ

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการทำปัญหาพิเศษเรื่อง ศึกษาด้านการตลาดของมะขามหวานของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้สรุปข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

- 1.1 เกษตรกรไม่มีความรู้ในเรื่องการวางแผนการตลาดอยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยสนับสนุนและให้ความรู้ทางด้านการวางแผนการตลาดแก่เกษตรกรให้มากขึ้น
- 1.2 ราคามะขามหวานมีราคาต่ำจึงอยากให้มีการประกันราคาผลผลิตมะขามหวาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 1.3 จากการวิจัยพบว่า มะขามหวานยังไม่มี การส่งออกเท่าที่ควรจึงอยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยสนับสนุนการส่งออกผลผลิตมะขามหวานไปจำหน่ายยังต่างประเทศ
- 1.4 เกษตรกรยังขาดการรวมกลุ่มกันจำหน่ายผลผลิตจึงอยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยให้ความรู้เกี่ยวกับการรวมกลุ่ม

2.ข้อเสนอแนะจากการทำงานวิจัย

- 2.1 ควรมีการเก็บข้อมูลในช่วงหลังฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิตเนื่องจากจะได้ทราบข้อมูลที่เป็นปัจจุบันมากที่สุด
- 2.2 การวิจัยนั้นควรมีการนัดแนะกับเกษตรกรก่อนเพื่อจะได้สะดวกในการเก็บข้อมูล
- 2.3 การเก็บเกี่ยวผลผลิตมะขามหวานนั้นยังมีการเสี่ยงต่อการจะเกิดอันตรายได้ คือการเก็บเกี่ยวผลผลิตนั้นต้องมีการปีนบันไดจึงอาจพลัดตกลงมาได้ ดังนั้นอยากให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผลิตเครื่องมือที่สะดวกต่อการเก็บเกี่ยวผลผลิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

กนก ชวนานนท์. 2534. คู่มือมะขามหวาน. กรุงเทพฯ.

กฤตยพร บุญแข็ง. 2543. การวิเคราะห์ทางการเงินของกิจการห้องเย็นเก็บรักษามะขามหวาน.
วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กรุงเทพมหานคร.

กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2533 . รายงานสถิติการปลูกไม้ผลเพื่อการส่งออก. กรุงเทพฯ.

กองบรรณาธิการกลุ่มบัณฑิตเกษตรก้าวหน้า .2538 . ไม้ผลไทยมะขามหวาน. กรุงเทพฯ.

งานแปลของสำนักคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ .2527. ไม้ผลที่น่าสนใจ. กรุงเทพฯ.

รัชชัย รัตนกุล และศิวาพร ธรรมดี. 2542. พันธุ์ไม้ผลการค้าในประเทศไทย. เชียงใหม่: ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตรศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บรรจง นวลพลับ . 2538 . มะขามหวาน. สำนักพิมพ์ฐานเกษตรกรรม. กรุงเทพฯ.

ผดุงศักดิ์ ต้นศิรญาณกร . 2541. การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินจากการทำสวนมะขามหวาน ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กรุงเทพมหานคร.

วิจิตร โชควัฒนา. 2537. โครงการหนังสือเกษตรชุมชน. กรุงเทพฯ.

รวิวรรณ ชินะตระกูล. 2533. คู่มือวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพทัศน์.

สุทิพันธุ์ บงสุนันท์ . 2537. การวิเคราะห์การผลิตและการตลาดผลไม้น้ำเปรี้ยวของไทย. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. 2527. ไม้ผลที่น่าสนใจ. กรุงเทพฯ.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตีวทัศน์ ปฐวีรัตน์และชูศักดิ์ ชาวประดิษฐ์. 2540. ออกแบบและทดสอบเครื่องอบแห้งมะขาม
หวาน .

สุวรรณธ์ โคตรมี และ บุษรา พรหมสถิต. 2538. เคหะการเกษตร.แมลงศัตรูไม้ผล. กรุงเทพฯ: พิมพ์
ที่เจริญรัฐการพิมพ์ .

อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์. ประวัติความเป็นมาของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์.

อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์. แบบสรุปการปลูกไม้ผลพืชเศรษฐกิจของอำเภอชนแดน จังหวัด
เพชรบูรณ์ .2544.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสัมภาษณ์

สำหรับเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนมะขามหวานของอำเภอชนแดน

จังหวัดเพชรบูรณ์

ชื่อ – สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ที่อยู่ บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

คำชี้แจง กรุณาเขียนเครื่องหมาย / ลงใน

ตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวน

1. เพศ ชาย หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 25ปี 25 –30 ปี

30 –40 ปี 40 – 50 ปี

50 ปีขึ้นไป

3. การศึกษา

ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 ประถมศึกษาปีที่4

ประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3

มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

ปริญญาตรี อื่น ๆ (ระบุ)

4. รายได้เฉลี่ยต่อปี

ต่ำกว่า 20,000 บาท 20,001 – 40,000 บาท

40,001 – 60,000บาท 60,001 – 80,000 บาท

80,001 – 100,000บาท 100,001 บาทขึ้นไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำชี้แจง กรุณาเขียนเครื่องหมาย / ลงใน

ตอนที่ 2 ศึกษาข้อมูลทางการตลาดมะขามหวานของอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

1. การจำหน่ายมะขามหวานคุณจำหน่ายโดยวิธีการใด

☐ จำหน่ายเอง	☐ พ่อค้าคนกลางมารับซื้อที่สวน
☐ ทั้งสองอย่าง	☐ อื่นๆ
2. คุณเข้าใจเรื่องการตลาดจากที่ไหน(ถ้าตอบข้อ 1 ว่าจำหน่ายเองให้ยกเว้นข้อ 2)

☐ รู้เอง	☐ ศึกษาจากตำรา
☐ เพื่อนบ้าน	☐ หน่วยงานราชการ
3. การกำหนดราคาขายใครกำหนด

☐ เจ้าของสวน	☐ พ่อค้าคนกลาง
☐ เพื่อนบ้าน	
4. ผลผลิตที่ได้ขายอย่างไร

☐ จำหน่ายปลีกที่สวน	☐ ออกร้านจำหน่าย
☐ ขายส่งที่สวน	☐ อื่นๆ.....
5. สถานที่จำหน่าย

☐ ตลาดกรุงเทพฯ	☐ ที่สวน
☐ ตลาดภายในจังหวัด	☐ ตลาดต่างจังหวัด
6. คุณคิดว่าการขายวิธีใดที่ให้ผลตอบแทนคุ้มทุน

☐ จำหน่ายเอง	☐ เหมาสวน
☐ ขายปลีกที่สวน	☐ ขายส่งที่สวน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นด้านการตลาดและทัศนคติการตลาดมะขามหวานของเกษตรกร อำเภอชนแดน
จังหวัดเพชรบูรณ์

คำชี้แจง กรรณายื่นเครื่องหมาย / ในช่องว่างตามความคิดเห็นของเกษตรกร

ข้อคิดเห็นและทัศนคติการตลาด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย
-----------------------------	-----	---------	------	----------

1. ประกอบอาชีพการทำสวนเพราะรายได้ดี
2. พันธุ์ใดราคาในปัจจุบันดีที่สุด
  - 2.1 พันธุ์ประกายทอง (ตาแป๊ะ)
  - 2.2 พันธุ์ศรีทอง
  - 2.3 พันธุ์ศรีชมพู
  - 2.4 พันธุ์จันทร์
  - 2.5 พันธุ์อินทผลัม
  - 2.4 พันธุ์หมื่นจง
  - 2.5 พันธุ์ฝักดาบ
  - 2.6 พันธุ์น้ำผึ้ง
  - 2.7 พันธุ์ศรีทองเบา
3. พันธุ์ใดปลูกมากที่สุด
  - 3.1 พันธุ์ประกายทอง(ตาแป๊ะ)
  - 3.2 พันธุ์ศรีทอง
  - 3.3 พันธุ์ศรีชมพู
  - 3.4 พันธุ์จันทร์
  - 3.5 พันธุ์อินทผลัม
  - 3.6 พันธุ์หมื่นจง
  - 3.7 พันธุ์ฝักดาบ
  - 3.8 พันธุ์น้ำผึ้ง
  - 3.9 พันธุ์ศรีทองเบา
4. พันธุ์ใดได้ผลผลิตมากที่สุด(ต่อไร่)
  - 4.1 พันธุ์ประกายทอง(ตาแป๊ะ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อคิดเห็นและทัศนคติการตลาด   มาก   ปานกลาง   น้อย   ไม่มีเลย

4.2 พันธุ์ศรีชมพู

4.3 พันธุ์จันทร์

4.4 พันธุ์อินทผลัม

4.5 พันธุ์หมื่นจง

4.6 พันธุ์ฝักดาบ

4.7 พันธุ์น้ำผึ้ง

4.8 พันธุ์ศรีทองเบา

5. มีพ่อค้าคนกลางมาซื้อที่สวน
จำนวนมากน้อยเพียงใด
6. คุณพอใจในราคาที่พ่อค้า
คนกลางมาซื้อที่สวน
7. มีการออกร้านจำหน่ายมะขามหวานเอง
8. ราคาที่จำหน่ายที่หน้าร้าน
9. ปริมาณขายปลีกที่สวนมะขามหวาน
10. คุณพอใจกับราคาขายปลีกที่สวน
11. คุณคิดว่าราคามะขามหวานในอนาคต
จะเพิ่มขึ้น
12. โอกาสในการขยายพื้นที่การตลาดในอนาคต
13. มีการวางแผนกับการตลาดในแต่ละปี

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรค

คำชี้แจง กรุณาเขียนเครื่องหมาย / ในช่องว่าง

ปัญหาและอุปสรรค	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย
-----------------	-----	---------	------	----------

1. การผลิต

1.1 ปริมาณผลผลิต

1.2 ค่าใช้จ่ายในการลงทุน

1.3 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

2. การตลาด

2.1 ความต้องการของตลาด

2.2 ตลาดไม่พร้อมรับ

3. ราคามะขามหวาน

3.1 ถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง

3.2 ราคาตกต่ำ

3.3 ราคาไม่คงที่

ปัญหาอื่นๆ.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้